

Libri quarti de

diuitias. mihi felicitatē nō aufero.
h̄ inuito monstrās viā. qz p̄ pressu
raz mūdi par. p̄ infamiaz gloria z
p̄ inopiaz diuitie. p̄ luctū et miserā
beatitudo (qđ ē omne bonū) opa
rant. **N**o extremū p̄ p̄nti die et re
quaz agim⁹. **S**ol enī decluior silen
tiū suadet carmen accipe

Quartum metz tertij.

Pter coeuos Job vir honestior
Multa refulgens prole beator
Simpler tremiscens te de⁹ optime
Rectus fidelis criminis inscius
Dentes eoas exuperans nimis
Gazais et amplo velligero grege
Bobus camelis atq; laboribus
Aptis asellis plurima turba qz
Seruire debens magnifice fuit
Talem flagellis expetit sathan
Temptare duris non aliter valet
Vti malignis viribus vsipiam
N̄i det suprem⁹ fas dñs sibi
Laxis habenis hinc furiosior
Tradit ruine p̄tinus omnia
Septena proles dum bibit ac edit
Tres et sorozes obruit hos dom⁹
Cōuulsa venti turbine funditus
Job vero viua rupe manentior
Ferri recocti roboze durior
Spes cui⁹ alte fixa petre fuit
Supplex deo mox lumina dirigit
Hrates rependens religiosius
Si que dedisti vix pereant ait
Fiat voluntas iure deus tua
Hinc edocemur cuncta per aspera
No quē misellos currere ouenit
Quis deprecandus nam de⁹ vnic⁹

cōsolatione theologie

Sontes repurgat trux tribulatio
Ac innocentes roborat et p̄bat
Cuiusq; dicat mens bene sub dita
Que omodasti si repetis pater
Gratus libenter restituo cape
Vis per latrones ense vel ignib⁹
Aufferre linquo gratius accipis
Sic forte. qz si pauperib⁹ darem
Si te vocantē non satis audio
Compelle vestes dilacerans trabe
Demū put vis dūmō sim tutus
Explicit terti⁹

Incipit liber quartus

Prosa prima

Monachus

Necertis dieb⁹ locur⁹
es o volucer q̄admo
dū pegrin⁹ noster suā
in theologia q̄rit cō
lationē in om̄ib⁹ q̄ cir
cūstant eū tribulationib⁹ nūc p̄ tuā
fidē edicito. nūqđ nō penitet eum
plurimoz q̄ vel in frācia vel in ge
nerali cōsilio gessisse meminit modo
circa cessionē z eiectionē cōtendētū
de papatu. Scribendo de ptate cō
cilij modo circa causas fidei eā pre
sertim q̄ detestat homicidia sine le
gitima auctoritate p̄petrata cū seq̄
lis suis. Que causa toti⁹ pene tur
bationis inclitū frācie regnū discer
pentis vt aiūt seminariū fuit. q̄uis
aliā dēt alij cupidinē effrenē domū
nandi vel vindictā expetendi nūqđ
nō aliquib⁹ saltē scrupulis sua cōsci

entia remordeat. **Noluer** Quis
 gloriabitur o monache mundi cor se
 habere quod dixit innocens et mun-
 do sancto. Quis non constituitur sub iudicibus
 dei terribilis in conspectibus super filios ho-
 minum non trepidaverit? **Hinc afflicto**
Job Verebar omnia opera mea ait do-
 sciens quod non parceres delinquenti. **Et**
itep. si voluerit mecum contendere non po-
 tero respondere vni pro mille. **Cui** con-
 formis est ofo prophetica. **Non intres**
in iudicium cum seruo tuo domine. quia non
 iustificabitur in conspectu tuo omnis vi-
 uens. **Et rursus.** Si iniquitates obser-
 uaueris domine. domine quod sustinebit. Por-
 ro quod. **Isayas** se cum ceteris inuolu-
 uens sibi quod vilescens. humili confessione
 protulit legitur. omnes iustitie nostre tanquam
 panem menstruatum. **Quis** igitur iustiti-
 as suas velut gloriabundo ostenta-
 uerit deo plus quam pannum confusionis
 sue mulier viro. quem denique non ex-
 ruerit apostoli verbum dicent. **Nihil mihi**
oscius sum. sed non in hoc iustificatus sum
Causa reddidisse videtur sapiens. **Ti-**
mide sunt iniquitates et incerte omnes pui-
 dentie nostre. **Et alibi.** Primum cor ho-
 minis et inscrutabile quod cognoscet
 illud. **Monach** **Quid** igitur agit
 pro serenatione conscientie sue ut deo sit
 in pace locus suus. ipse quod dormiat in
 id ipsum. **Noluer** **Doctrina** con-
 sulit quam theologica tradit schola.
 iudicat aliter agendum esse de scrupu-
 lis iniquitatis orientibus ex his que preter-
 ita sunt. **Aliter** super his que agibilia fu-
 tura respiciunt. fateatur ex preteritis profe-
 ctio se timere neque timorem hunc abiciat.

Auget potius coram iudice deo ita tamen
 ne desperet super misericordia eius sed in solidio/
 re spes assurgat. formidat ne forte
 posuerit sibi laqueos inimicorum latentes
 et abditos in via hac veritatis qua
 ambulabat. **Neque** enim dubium sed certissi-
 mum est id ipsum quod persecutus est verita-
 tem esse catholicam. **Cuius** oppositos er-
 rores impios atque pestiferos exter-
 minari querebat ordine iudiciario.
Ita enim se iudicat obligatum firmiter
 credere et nullatenus dubitare de noti-
 tia ac intellectu diuinorum precepto-
 rum. **Alioquin** se fidelis quo pacto repu-
 taret. **Cum** scriptum sit dubium in fide infir-
 mel est? quod utique veritatem habet dum quod
 illa dubitat que per eruditionem sacre
 scripture certa tenet et explicita fide
 tenere. **Neque** enim generalis suffecerit
 credulitas in multis nisi particula-
 ris affuerit. plus aut minus iuxta pro-
 sonam et eruditionum qualitatem. **Verum**
 si iuxta hoc iter veritatis posuerit
 scandalus angelus sathane qui se
 transfiguratur in angelum lucis non ita
 est usquequaque certus neque scit si scu-
 to veritatis ita preterit eum deus quod
 timere non habuerit a timore noctur-
 no. a sagitta volante in die a nego-
 cio pabulante in tenebris ab incursum
 et demonio meridiano. **Demonium**
 plane meridianum dixerunt sancti quod et
 fallit et sub specie tamen boni non qualis
 cunquam sed magni boni fallacia tegit
Hic est laqueus magnorum virorum duz
 magni non humiles sunt in oculis suis.
 dum proprie magis quam aliene innituntur
 prudentie. dum extollunt se in cogitatione

Dubium in fide habet quod dicitur

Libri quarti de

sua sicut taurus. dñi p̄terea sic agit
q̄i factō et si nō verbo dicerēt man
n̄ra excelsa et nō dñs fecit hec oia
quippe dñi p̄uenire monitōnes suas
arrogātia sup̄ba nō subseq̄ in hūili
tate lachrymis et māsuetudine sepi
us inueniunt Deniq̄ sup̄ modū ter
ribile est illud sapiētis tonitruū. Est
via q̄ videt hōi iusta et nouissima
ei⁹ ducūt ad mortē. **Beatus** igit̄ vir
sapiētis testimonio q̄ sp̄ est pauid⁹
qz nisi in timore dei se instanē tenue
rit cito subuertet dom⁹ sua. **Noli** p̄
p̄terea mirari **Monache** si tales in
ter recordatōes posit⁹ paueat ⁊ ex
timeſcat p̄sertim cū p̄fectā charita
tē q̄ foras mittit timorē nō se p̄esu
mat adeptū vtinā h̄re se cognoscēt
minimā vel imp̄fectā **Monach⁹**
Exterruisti me talia de timore disse
rēs. et in hos me truxisti scrupulos
dubie q̄stionis si p̄ p̄speritate rei/
publice. si p̄ defensione veritatis ca
tholice. si pro errantiū vel delinquē
tiū correctiōe quis hoim se debeat
exponē sed sedere solitariū et repu
tare sapiētem esse q̄ nō curat in cui⁹
manu mūd⁹ sit **Nā** si bñ p̄cipiūt qui
docēt nihil eē agēdū qd̄ dubiū ē an
bonū sit exponunt eiz se p̄lico **Et** q̄
amat piculū dicit sapiēs peribit in
illo **Quis** audeat sub tanta rerum
humanarum incertitudine quopiaz
deinceps palā p̄sequēdū amplecti
Volucer **Audebit** si cert⁹ fuerit
ex doctrina sacra q̄ fūdāta sit in iu
sticia fidei p̄secutio sua p̄ qua cer
tandū est vsqz ad mortē corpis vel
in aia deteri⁹ moriēdū.

consolatione theologie

Primum metę sūq̄ libri

Et i tabellis a deo binis olim
Insculpta petrinis. ē otinēs decē
Precepta nature qd̄ idcirco fuit
Legē q̄ imp̄ssam p̄ indelebile
Lumē p̄us n̄ris in cordib⁹ fuscauat
Rox criminū. nubesqz flagiciozum
Obscura nec nō p̄tinax suetudo
Que prima circa vera mētiri facit
In moribus secte docēt hoc impie
Illuric. ergo lūmi velle p̄ fidem
Rursus iubēs signis ⁊ in miraculis
Mandata serues hec dei vigil tui
Si non mori vel perre fūdū vis

Prosa scda quarti

Monachus

Sed cauenda sunt o volucer
scandala. ve eim hōi p̄ quē
scandalū venit **Observādū**
est p̄tea in collectiōe zizaniōz ne sil
eradicet et triticuz **Tolerari** deniqz
mala iubent q̄ si tolli q̄rerēt deterio
res afferrent exit⁹ sic ethnici sic sara
cēi sic hēnici plezqz dimittit nec im
pugnant immo sic agē dñiū est vbi
coitas ē i culpa ne deterior scissura
fiat **Volucer** **Scandala** phari
seoz otemnēda docz veritas **Sini**
te eos iquit ceci sūt et duces cecoz
talīa quippe vitare nec possum⁹ nec
debemus **Sed** neqz deserēda est ve
ritas aut vite aut doctrine. vel iusti
cie dñi certuz hēmus q̄ periclitaret̄
nfo silentio et opposita falsitas fir
mare iuxta regulā **Error** cui nō re
sistitur approbatur **Monachus**

scandalū phariseorū q̄ p̄tendit
vire doctrine et iusticie scandalū p̄mittit dñi
ne p̄ plenitud hōi optā p̄p̄tū viderit

Redit ecce sermo noster ad materi-
am que de zelo tractata est. Redit
preterea in aliam difficultatem qualiter
quando certi erimus quod defensio ca-
tholice veritatis non plus affert no-
cimenti quam utilis edificationis quam
si plus officit non tenenda erat ius-
sio christi superius inducta. **Nolite san-
ctum dare canibus! Cui parabola
de zizanibus non tollendis consona est.**

Voluerit Prohibenda est fate-
or pro dissolutione difficultatis istius
que pluries incidit doctrinalis una
distinctio. Cuius vel ignorantia vel
inadvertentia multos etiam philosophorum
atque theologorum turbavit. Itaque
certitudo una est supernaturalis, altera
naturalis, tertia moralis vel civi-
lis. **Certitudo** supernaturalis ita se ha-
bet quod non stat aliquem sic assertorem fal-
si. **Et** hec iterum certitudo dividitur quia
quedam est evidentie clares intuitivae
in patria beatorum. Altera evidentie
revelate in illustratione prophetarum.
Tertia solius adherentie in speculo
et in enigmate quam non evidentie rati-
onis innititur sed aucti divine qua-
lem certitudinem fides habet prestat in
cordibus fidelium. **Est** enim quolibet
hominum certitudo tanta quod pro nulla po-
tentia etiam divinam et absolutam fal-
sitas esse potest. alioquin deus negaret semet-
ipsum. **Hanc** philosophorum schola non vidit
neque stoicorum neque peripateticorum
neque academicorum. **Hec** certitudo
pro tertio sue distinctionis membro si-
delibus omnibus dum peregrinant in via
venit quos tanta certitudine vedunt

duodecim articulis fidei sed toti sa-
cre scripture credere necesse est actu
vel habitu implicite vel explicite quod
liter credendo certi sunt neque falli possunt
Alioquin iuxta quod preactum extitit
dubius in fide infidelis est. **Certitu-
dinem** hanc in martyribus talem vi-
dimus ut absque ulla dubitatione mal-
let relinquere vitam quam fidem. **Ceterum**
paulus hac subnixus expressus vehementiam
certitudinis asseruit divi-
tionalem cuius antecedens sciebat
impossibile. **Etiam** inquit si angelus
de celo vobis euangelisaverit preter
id quod euangelisatum est anathema sit.
Neque tamen negandum est quin paulus vel
tra certitudinem adherentie pro fidem
certitudinem habuerit evidentie pro re-
velationis illustrationem et quodam
modo in transitu seu raptu pro glori-
am. **Porro** certitudinem alteram quam na-
turalis dicitur invenimus quam talis est
quod non stat pro natura quod aliquis taliter
assentiat et fallat. **Hanc** Aristoteles et peri-
paterici hanc et stoici philosophi posuerunt
nobis possibilem in primis principibus
pro se notis cognitis videlicet ex sola
terminorum apprehensione ut quod quodli-
bet est vel non est. **Posuerunt** et in-
clusionibus demonstratis in evi-
denti consequentia deductis pro talia
principia quemadmodum dixerunt ma-
thematicam scientiam esse certissimam.
Academicum vero in quibus **Socra-
tes** carneades et **Cicero** debic po-
steriores aliquid novam visum se induxisse
scientiam nihil scire imo nec hoc scire
quod nil scimus. ita tollere voluerunt

Dubium in fide infidelis est

o r

*Neque enim evidentie distinctio attendit quod certitudo
una est supernaturalis et naturalis et moralis*

atione theologice
nisi mere in
ab illis a deo binis
pra perrinis et omnes
namque quod iocundo
ipsam pro inolebile
suis in corio fulcra
in nubibus et fragoribus
nec non primat suando
na circa vera merru facti
us scire docet hoc impie
go sumi velle pro hoem
res lignis et in mirabilia
erues hoc dei vigilat
vel perre fidem vis
ca scda quacti
Onachus
o cavenda sunt o voluer
anvata. ve eim hoi pro que
anvatu venit. Obervatio
collezione zizaniorum ne fil
triviaz. Solerari demig
si tolli oportet oeterio
epic' sic extenit sic lara
olep'z dimititit voc imo
mo sic age ofliu est vbi
pa ne veterior scilura
uter. Scavala pbar
meva dorez veritas. Et
it ceci sue et voces orep
de vitare nec possim' nec
sed neqz veterioa est vi
ite aut doctrine vel lab
uz hemus quod periclan
o et opposita salitas in
regula Error cui non
obatur. Monachus

Libri quarti de

in medio certitudinē oēs dicētes de
oi re ad vtrancq; partē ex eā dispu
tari posse. Et ita neq; p̄mā de qua
locuti sumus certitudinem supnatu
ralem neq; naturalez putabant vl
lam esse. Deniq; certitudo que mo
ralis dici p̄t vel civilis tangitur ab
Ar. vna cū p̄nti certitudine in ethi
corū suoz principio. **Eul'** sententia
est. disciplinati esse in vnaquaq; re
certitudinē querere iuxta exigentiā
materie. **Sque** enim viciosum est in
quit psuadentes querē mathemati
cū et moralē demonstrantē. non eni
orsurgit certitudo moralis ex euidē
tia demōstrationis s; ex pbabilib' cō
suetudinib' grossis et figuratib' magi.
ad vnā partē q̄ ad alterā. **Talē** cer
titudinē si penitus negauerit acha
demici. si nō eā p̄terea sufficientē di
xerint ad aliqdō moralē operari. vi
derint q̄ rōne p̄sumperint aliquid
vel agere bonū vel omittē malum.
Conformit' ad iudiciū rōnis quale
debet eē certū sic certa est in se vir
tus. alioquin virtus nō est. **Ar.**
Animaduerto volucer qm̄ ex p̄ma
certitudine multa possum' et debe
mus nos fideles sine scrupulo cor
de credē ad iusticiam. et ore cōfiteri
ad salutē. prosequi defendē et tueri
priusq; vacillet vel auferat a nob
hōmō certitudo. **Intelligo** p̄terea qd
in agibilib' hūanis q̄ tantā habēt
varietatez (dicēte **Ar.** et experien
tia teste vt casu magis q̄ arte cōsta
re videant) sufficit tertia certitudo
qualis nō sp̄ scrupulos oēs abijcit
sufficit vt contemnet vel superet sic

cōsolatione theologie

operando q̄i non sint. **Sed** q̄ rōne
possit hoc fieri scire cupio quid ad
uena n̄r in his agat. **Volucer.**
De scrupulis sic p̄dixim' iudicat
aliē agendū esse dū oriunt' ex p̄teri
tis. aliē dū in eis q̄ agenda sūt oc
carrerint. **De p̄teritis** qdō opibus
sā amplectit' **Gregorij** sententiā. **Bo
narū** mentiū est ibi culpaz agnosce
vbi culpa nō est. **Conformiter** et ad
illud **Iust'** in principio accusator ē
sui. **Constituēs** itaq; se corā tremē
do t̄bunali districti iudicij dei cōsci
entiā p̄p̄riā audit et sustinet accusā
tem eū. q̄nto maiori seueritate scit
et p̄t. q̄ntus fiat ei sp̄s tribulat'
et ingens cōfusio cōstitio et humilia
tio cordis. ita vt cadat a se p̄ omi
modā p̄p̄rie defensionis desperati
onē. neq; enī vult cū diuina iusticia
cōtendē neq; cōscientie p̄ iusticia te
stimoniū ferenti cōtra se reū silentiū
imponē. suadet poti' vt clamet vo
cib' magnis. **Me** ē equissime iudex
deus. iste q̄ p̄ iusto iudicio tuo da
mnand' est. peccauit enim in talib'
et talib' sup numeruz arene maris
ita vt p̄cā sua vix tot' cape possit
mund'. **Sūt** enī abyssus multa et te
nebrosa nimis q̄ altā sibi damnatō
nis abyssū meruerūt et inuocāt. **Et**
hoc dñe de' in voce cataractaz tu
arū. hoc ē viarū tuarū inscrutabili
um et iudicioz occultoz in q̄b' hō
cōstitut' videre nō p̄t an amore vel
odio dign' sit. neq; cognosce de su
is supiorib' q̄ntūcunq; iusta vide
ant q̄ terminent sine aut qua distri
ctione iudicent. **Accusat'** inē talia

Prosa

reus nō defensoris s; accusator. tel-
stis et iudicis in se ptes agit exag-
gerans q̄ntū p̄t **Qui** etiā si totius
p̄pli xp̄iani fudisset sanguinē spat
in illo apli d̄bo si nos iudicarem?
nō utiq; iudicaremur **Quo** cōn fit
in hūanis iudicijs qm̄ ofitenti cri-
mē mors inferē. apud deū d̄o ap̄ d̄
quē est mia et copiosa redemptio
Misericordia hic dū vivim? super
altat iudiciū quo fit vt damnāo?
in curia iustitie habeat aditū cū fi-
ducia ad thronū gr̄e eius. que sal-
uat damnātes se. absolutionē cōfe-
rens in auxilio oportuno. p̄cipue si
dimiserit hō ex corde debitoribus
suis. vt p̄ticipes velit eos fieri glo-
rie neq; vindictā q̄rere cupiat se-
oret p̄ salute sua. quo fit vt fiden-
ter dicat deo. bullas venie sue pre-
stāde h̄ns. dimitte nob̄ debita n̄ra
sicut et nos dimittim? debitorib?
n̄ris **Monach?** **Talia** frequē
audiui volucer **Sed** q̄liter absq;
mēdacio vel fictione p̄t in multis
tale aliqd̄ agi nō satis aptum est.
Esto nēpe q̄ de p̄teritis opibus
scrupuli sint in cōsciētia nō idcirco
reā se iudicare habet **Est** enī scru-
pulus vacillatio q̄dā dubitatō vl̄
formido consurgēs ex aliquibus
d̄iecturis debilib? et incertis **Alio-**
quin si ex vehemētib? argumētis
p̄babiliorib? p̄ hac pte q̄ p̄ al-
tera dubitatō cōsurgēt iā nō scru-
pulus sol? vl̄ leuis trepidatio dici
deberet s; moralis de trāsgressiōe
certitudo **Mirū** vero neq; cautuz
videreē si p̄pter hm̄oi scrupulos
cōscia testificationē vel damnatōz

Secūda

xxix

ferret certā **Quādo** Inrogata ab
homibus vel acriter a se ipsa neq;
mētiri sibi volens r̄ndebit p̄p̄e so-
los scrupulos se in v̄itate ream se-
criminosa se damnandā existē? nō/
ne magl. in hoc casu de merito q̄z
de p̄ccō et ita poti? de saluatione
q̄z de damnatiōe p̄sumit? **Quo** pa-
ctō fert igiē cōn semet ip̄am dāna-
tionis sn̄iam? **Auget** dubitationez
apli d̄ictū **Mihi** inq̄t p̄ mimo ē vt
a vob̄ iudicer vel ab hūano die s;
neq; me ip̄m d̄judico qui tñ alibi
se p̄mū fateē inē p̄ccōres **Vēit** inq̄t
de? saluos facē p̄ccōres q̄z p̄m?
ego sū **Quo** qualē ad ista r̄nsionē
aduena noster daret. **Volucer**
Qualē nimiz dat apls dū sub-
dit ad p̄allegatū q̄dā d̄buz. qui
me iudicat d̄ns est? alibi **Scio** q̄
in me nō h̄rat bonū cōformitē ad
illud xp̄i **Qui** ex p̄p̄hs loquit̄ mē
dat est **Certissima** igiē nō scrupu-
losa rōne tenere debet ois homo
vivēs qm̄ sine gr̄a dei damnatus
est qua p̄p̄e hūillet se hō q̄ntuz po-
tuerit sibi vilescat se deſciat se con-
culcet in recogitatiōe sua quia nō
h̄fet q̄ deo damnāti r̄nderz quid
obſceret dicenti. amice nō facio ti-
bi iniuriā. accipe q̄d tuū est et va-
de **Quid** ē aut̄ illud tuū nisi p̄c̄m
n̄ri mēdaciū? **Legisti** q̄ sc̄s abbas
agathon moriēs fr̄ibus inrogā-
tibus an timēt et an in opib? suis
confideret r̄ndit **In** v̄itate timeo
neq; cōfido in opibus meis q̄ulq;
venero an̄ deū qm̄ alia sūt iudicia
dei alia hoim **Monach?** **To-**

om̄ hō r̄ffid̄ sed tene d̄ m̄d̄

Libri quarti de

aus crede mihi volucer horroꝝ cō
cutioꝝ torꝝ meroꝝe tabesco. torꝝ in
desolationē et in q̄ndam velut de/
spationē deijctioꝝ hec audiens. nec
q̄o de p̄teritis nec de futuris agā
scio **V**olucer **A**duero germa
nus tuꝝ hac cōsideratione sic vti nī
titur vt inē torꝝ p̄mentia mūdi ma
la. inē torꝝ hostiles cānis ac demo
nis molestias p̄ ip̄am dño ꝓpicio
fortioꝝe assurgē q̄rat in spem. solū
dioꝝe cōsolationē. et in trāquillioꝝi
pace q̄escere cuiꝝ rōem et modum
collocutio diei ꝓzis exposuit.

Monachꝝ Memini. p̄ despationē
enī ad spem vēire docuisti. causāc
nihilominꝝ scrupuli tales inquietu
dinē mētis quā fluctuare faciūt. a
qua sicut musce morientes ꝓdunt
suauitate odoris. i. deuotionis et
amoris sentimentuz **S**uigilare de/
mū ꝓpellūt et exuscitare dilectam
ꝓus q̄ ip̄a velit **V**olucer **A**ccit
ꝓto consiliū

Secundū metrū quarti

Stuū tabescit in te
Scrupulis exagitatū
Cor gemens et anxiatum

Persta fortius in spe
Filijs suis quid obest
Prouida cura patris scit
Pane filioꝝū seruus
Nec quāq̄ cibatur
Sic cibo serui frequenter
Paruus vescitur heres
Glozietur vt nequaquā
Et speret cor vtrinꝝq̄
Proximū solet inuamen

cōsolatione theologie

fieri contribulatis

Nonne fluctus et procelle

Expurgant mare crebro

Parturit filium mater

Sed non absq̄ dolore

Letus alacris q̄z fies

Mozū prole beatus

Si memor dei recusas

Indic solamen habere

Prosla. iij. q̄rti Monachus

Odi supauerit. q̄s adimple
uerit ꝓphetiꝝ votū letē
cor meū vt timeat noꝝ tuū? **Q**uis
ad sacrificiū salutis offerēdū acce
dere ꝓsūperit si fuerit alienꝝ a dul
cedine dei si aruerit sic mons gel
boe in quo nec ros desup refrige
rans nec pluuia rigās et fecū dās
cadat h̄ sit sibi celū encū et t̄ra fer
rea deſta ꝝ inaquosa? **V**olucer
Plurimos crede mihi sefellit ni
mia sentimentoz h̄mōi conquisitio
seu cupido hoc in turelupinis et
begardis. hoc in q̄busdā deuotis
nō h̄m sciam exꝓtū est qui delira
menta cordis sui p̄ dei sentimentis
amplexātes turpiꝝ errauerūt **A**lij
frustra conati sūt ad nihil passio
nabiliꝝ affici cū s̄toret ap̄ls aliā le
gē repugnantē **A**lij ita deo se vo
luerunt tradē q̄ oia deꝝ ageret in
eis t̄mō passiuē se h̄ntibꝝ **A**lij p̄
vniōnē apicis mētalis cū spū scō
tradunt h̄m sciam mysticā de deo
Ita t̄m q̄ deꝝ nō ap̄hēndat s̄ q̄
cūq̄ rōne vel entis vel veri v̄bōi
Sed ab istis et a ꝓzis inquirē

Prosa

vbi meritū erit si dilectōis volūta-
rie null' habeat actus? **A**uero q̄
rōne debeat cor tuū medias inter
scrupulōz ac tentationū agitatio-
nes se gerere te doceat exēplū pal-
pabile **A**tunē naute quodaz va-
sculo in quo sup cuspidē erectā li-
brata est ex transuerso volubilis
acus ferrea. cuius acies affecta est
p̄ magnetē quo fit vt in polū ar-
ticū assidua sit sua directio **N**ō ali-
ter cor affectū dei dilectōe/in fide
q̄ spe ferri ouenit in deū **P**orro sic
ex motu vasis otinentis acū agi-
tatur acus alioz sū nūc dextrosuz
nūc sinistrosū redit tñ semp in id
ipm duz quiescē sinit **C**ōformiter
turbatōez aut vacillationē cor pa-
ti vidē ex scrupulosis motib' mō
p̄ has mō p̄ illas passionū fluctu-
ationes. maneat attamen diuinus
amor firm' saltez in habitu quod
sufficit si nō penit' eiecerit ipm hō
Et ita sufficit vt aliq̄s inueniat o-
stantior resistere peccis. imo corp'
exponere martyrio. carēs adu ta-
lib' sentimētis q̄z alius abūdatē
plenus eis **Q**uare p̄z signū istud
sensibilis suauitatis inefficaciē ar-
guere charitatē dei si nō affuerint
comites charitat. signate p̄ apo-
stolū **C**haritas inq̄t patiēs est be-
nigna est cū reliq̄s quas s̄iungit
Itaq̄z si fides si spes si cetere vtu-
tes informes eē p̄nt dū deest cari-
tas effugiēs a facie latētis supbie
cur si poterit hec expta suauitas?
Sustas igit̄ hanc suauitatē vtēre

tertia

xxx.

cū būlitate et grāz actōe. gustu
cares fer in patiētia et māsuetudi-
ne. attēdens q̄ aliq̄n demō abunē
naturali bono teneri cordis vt est
in mulierib' sicut ecōuerso pōt grā
naturale bonū tale in adiutorium
sui sumere vt vehemētior et crebri-
or inualescat spūalis deuotio **S**z
dū surrepit supbia (q̄b' eni nō in-
fideiē q̄ verare voluit aplm?) tol-
litur hec pax interior reditq̄z cola-
phisatio tentationis custos humi-
litas. quo casu sufficiat grā dei
Nec more generatōis prauē et p/
uerse dīnū sibi deuotōis signum
q̄rat **M**onachus **E**cce relabi-
mur in id qd ab initio quesituz est
qua rōe poterit aliq̄s quicq̄ ag/
gredi sub dubio cōstitut' an agat
recte si ex interiori cōscientie motu
sufficiēs certitudo nō habeat? **P**e-
ribit deniq̄z om̄is ars distinguen-
di veras a falsis immissiones p/
phetias aut reuelationes **N**o-
luer' **H**abes sup hoc vltio scri-
pta nō pauca pegrini n̄ri **P**rimū
vero respēu eozū que futura sunt.
de p̄teritis quippe iaz diximus sic
obseruare cōuenit vt non reputeē
culpa vbi culpa nō ē **A**lioq̄n cau-
satur erronea cōscientia cōn quā
si qdlibet attentē fieri iam culpa
est si fluctuet animus **P**reterea sub
hac dubitatōe velut ad vtrūlibz
nesciēs quid acturus sit oculū est.
vt n̄ agat qm̄ exponēt se discrimi-
ni q̄ casu cētū hēat q̄ peccat **H**is
igitur quicq̄z securus agere. cere?

Libri quarti de

his illud esse bonū neq; virtuti cōn/
riū **Sed** refert q̄ certitudine. sufficit
nempe certitudo moralis quales
vocauius ut vel non sis in peccō
dum facis quod in te est aut saltē
peccm non incurris nouū p̄ temeri/
tate exēpli gr̄a celebrant. orta ē
enī ex diligētia tue p̄pationis ex/
cusatio **Q**ueterū moralis hec certi/
tudo p̄ doctrinam colligit̄ altero/
triū modoz vn̄ puenit ex alteri/
aucte **A**lter ex p̄pria eruditiōe **T**er/
tius ab experimētali cōsuetudie **S**ub/
p̄mo viuūt incipiētes et aiales s̄
scōdo p̄ficiētes et rōnales **S**ub ter/
tio perfecti et spūales **C**onsonat
p̄hs tradēs tres hoīm maneries
ad doctrinaz inueniri **P**auci p̄ se
ip̄os dociles sūt p̄pter clarā sue
oplexiōis armoniā. addo vel aliā
gr̄am gr̄is datā q̄ faciliē agenda
discipiūt. sc̄pturas (ut **A**uḡ) itelli/
gūt **M**ulti p̄ alios erudiunt̄ recipi/
entes ab eis intelligētiā sc̄pturaz
aut si nequnt credūt saltē dicētib/
et obediunt **T**ertiū gen̄ despatū
est ad docēnaz q̄ neq; doceri p̄nt
neq; docētib̄ assētire volūt q̄bus
relictis (sūt enī pl̄ discoli q̄ m̄lta
ex brutis q̄ per hūanā domant̄ in/
dustria ut canes ut equi ut symee
ut aues aliq̄) fiat p̄mo de r̄liquis
puta q̄ religionū instituēdaz p̄n/
cipalis cā fuit auctas regiminis
cui magis obediētia p̄staretur q̄
p̄prie rōi q̄ in pl̄imis dubia valde
est debilis et incerta **P**reualē s̄lt̄
h̄z hec auctas resp̄cū iunioz q̄rū/
libet ad maḡos vel parētes qm̄
iudiciū p̄prie rōnis vel nullū v̄l im

cōsolacione theologie

perfectū h̄nt. **B** pitagore schola ser/
uabat **S**ic iubet dñs dicēs **I**n/
roga p̄res tuos et dicent tibi ma/
iores tuos et anūciabūt tibi **M**a/
iores intelligo q̄ multis experientis
eruditi sūt in agilib̄ hūanis q̄/
rū iudicia tradit arist. esse recipiē/
da tanq̄ p̄ncipia p̄pter multa vi/
disse **E**xtendit̄ h̄ ad eos q̄ resp̄cū
dinoz p̄pter cōsuetudinē exercita/
tos h̄nt s̄sus q̄les iā in solitudine
sibi viuere sufficiūt **S**upest̄ sc̄s do/
ctrine mod̄ p̄posito n̄ro viciniōz
v̄n̄ sumit̄ in agēdis sufficiēs q̄ mo/
ralis certitudo **Q**uē modus iste
nutrit̄ q̄ ex studiosa p̄scrutatione
dinoz m̄datozū q̄lem suadet sa/
piens **Q**ue tibi p̄cepit dē illa co/
gita semper et in plurib̄ opibus
eius ne fueris curiosus **E**t itez̄ ni/
hil dulcius q̄ respicere in manda/
tis dei s̄t̄nc b̄tm̄ dicit̄ p̄s qui in
lege dñi meditaf̄ die ac nocte cuz
ceteris absq; numero cadētib̄ in
h̄ac s̄ntiam **I**taq; s̄l̄ in sc̄ptur. suis
locut̄ est deus. q̄ id̄ ip̄m ait **J**ob.
nō repetet qm̄ sufficiēnt̄ erudiūt̄
cōsulūt. t̄m̄mō relegant̄ puro fideli
et integro corde **M**aluis q̄dem
et incredulis tenebrosior in̄ nascit̄
erroz caligo q̄s in hereticis olim
nescio si āplius n̄ra hac etate per/
spiciū fuit qm̄ cecutiētes facti sūt
multi circa fozes p̄ncipioz mora/
liū q̄ sūt de p̄mis imp̄ssionib̄ na/
ture. q̄ rursus digito p̄prio scripsit
dē in tabulis lapideis ad indeli/
bilē memoriā. repetēs ea tertio p̄
fidei traditōez in euāgelio **I**taq;
lugere plangere q̄ opellimur.

Dola
Tertium me
Digma q̄
secum tre
Est a font
Per h̄c loq̄
Quas natura n̄
Reuelat̄ cor̄ par
Atq; docēs q̄ cū
Sui lap̄is memo
Vult̄ intell̄
Perit̄ s̄ntis cō
Debet homo p̄
Par n̄mp̄ b̄t̄is p̄
Iugor̄ b̄m̄ s̄nti
Et ambulet̄ rite
Quid̄ q̄lis sit̄
Precepta r̄t̄ m̄
Atq; mos p̄ter
V̄s̄ ingrecoi v̄
Roborat̄ h̄ de
S̄p̄ma per̄ ten
M̄s̄ sc̄l̄ata doc
In his s̄ntis si
Merito palp̄s am
Iū b̄nt̄ q̄d̄ p̄
Exer̄s legem tra
Modos q̄ reḡas
Quas his ex̄tis p̄
Dola iij. qua
Dola iij. qua
Or̄
relocat̄
p̄ m̄m̄
cū d̄n̄ t̄r̄o q̄z
nōnullos ex̄ t̄r̄o
n̄llo meliores. v̄
ceteris h̄t̄us

Tertium metrum quartum.

Digna quamuis perferat
 secum fides **Clua**
Est a fonte tñ lucis origo
 Per hanc sophie veritas recondita
 Quaz natura neqt insinuasle patet
 Reuelat ecce paruulis amans eos
 Atq; docēs q̄ cū simplicib⁹ gradiē
 Sui supbis mente cordis claudis.
 Vult intellect⁹ subit vt omnis ei
 Petitq; sensus omnis vt se denegat
 Debet homo totus obsequiū dño
 Par nempe bestijs peccādo fact⁹ ē
 Indiget hinc fidei s̄ dē colla iugo
 Ut ambulet vite vias nec offēdat
 Pandit qlis sit finis habendus ei
 Precepta rur⁹ inculcat prius data
 Naz mos puerus obnubilarat ea
 Vis ingredi vitā mādāta cserua
 Roborat b̄ decādē r̄ps i alta leuās
 Si p̄ma per se nota p̄cepta decem
 Mēs scelēata docz falsa v̄ abigua
 In his fides si sit obscurior plena
 Meridie palpās amodo q̄o supest
 Jesu benigne quid p̄t magis tuaz
 Exterius legem tra dēre ludibrio
 Modos q; reglas viuēdi deinceps
 Quos his euerlis plebs tua susci/

Prosa .liq. quartum

Hoc est **Monachus**
 volucer
 p̄ stomachabar nuper me/
 cū dñi theologiaz efferres vñ sit q̄
 nōnullos ex theologis experimur i
 nllō meliores. vtinā nō deteriores
 ceteris hōibus. **Volucer Dolo**

mōche de aliena vita theologozū.
 nec alioz scrutator eē vel censor cu
 riosus. Hoc vnū credidi p̄p̄ qd̄ q;
 locut⁹ sū q̄ theologia nō admixta
 fidei spei⁹ charitati inflat q; officit
 quēadmodū de phia romanoz re
 fert apls qm̄ p̄p̄ inq̄titudinez dati
 sūt sup alios hoies in reprobu⁹ sen
 sū. **Causā** reddit qz cū cognouisset
 deū nō sic deum gl̄ficauerūt. neq;
 gr̄as egerunt. **Ingratitudine** vero
 maiorē esse in cōtemptu vel abusu
 theologie q̄ phie nēo dubitauerit
Propterea sic apud **Ciceronē** ora
 tor describit q̄ ē vir bonus dicēdi
 perit⁹ **Ita** theologuz noiam⁹ virū
 bonū in sacris l̄ris eruditū. nō qd̄
 eruditione soli⁹ intellēs h̄ m̄ro ma
 gis affect⁹ vt ea q̄ p̄ theologiaz in
 telligit traducat p̄ iugē ruminatio
 nē in affectū cordis q; executionem
 opis q̄tin⁹ sapia s̄m nomē suū sapi
 da sit in bonis suauit̄ et iocū de. In
 malis estabilis q; acerbe. alioq̄n ta
 les instar **Arīe** ferūt l̄ras damnati
 onis suē. dat adueri⁹ semetipsos ex
 ore p̄prio iudiciū pl⁹ inficiūt exēplo
 vite q̄ instruunt d̄bo doctrine **Sa**
 cras deniq; literas impudent̄ suis
 inquinatis morib⁹ q; desiderijs sub
 seruire compellunt. sensuz a sanctis
 patribus traditum distorquentes.
 imo sepe nescientes. nescia profecto
 est pars magna taliū qui se theolo
 gie p̄fessores iactitant ita vt expe
 riri stupor sit **Ideo** q̄p̄ theologia
 nesciunt qz se curis alijs q̄tidie tra
 dunt **Esto** sciant. vides quēadmo
 dū ratio vos hominuz p̄clarissima

*Theologus et orator p̄p̄
 et d̄m*

Libri quarti de

vertit reprobus ad suā aliorū q̄ p/
niciem. **V**inū quoq̄ quanto meli⁹
tāto furiosiores eos qui ad sobrie-
tatē ipso non vtunt̄ reddūt. nō vini
vicio sed potantium. **D**icta sint hec
interim q̄tin⁹ animo tuo tristi mos
gerere et solueret̄ questio facta si-
mul vt ea que de theologica cōsola-
tione scribimus qualiter et a quib⁹
accipienda sint vtiliter insinuare⁹
Cōfido in dño q̄ apud idiotas so-
licitos de salute sua in quib⁹ est sim-
plex fides. certa spes. et suavis cha-
ritas infidēbūt fructuosū in animo
theologicę sententię (ideo non fru-
stra sūt) q̄ apud repletos litteris gi-
gnentibus scientiā illā quaz inflare
dicit ap̄ls **O**culū nō q̄s nesciat q̄n-
tū turbat aut excecāt inflatio? **S**ūt
alij minus culpabilē nescio minus
tolerabilē errātes quos ex doctri-
na dū moralē querūt certitudinem
nullū lumē ratōnis mouet ad assen-
sum cuiusuis agibilis. t̄mmodo sa-
tis est si dicere potuerint **H**oc scri-
ptū est. hoc talis doctor in lectura
sua sensit. hoc alius ita posuit simi-
les aspicientibus verso ad solē doz-
so splendore eius in montib⁹ quos
ad aspectū solis nullus sufficit ostē-
dentis digitus attollere. **C**ur ita?
Quia deorsum oculū mergere solū
tū sūt vbi nō aspiciēt sol nisi circūuo-
lutus caligine. **P**lane. lucis natura
neduz sensibilis s̄ intelligibilis ita
habet. vt quāto longius ab origi-
ne protendit̄ eo fiat debilior crassi-
or et subobscurior. **P**ropterea si lu-

cōsolatione theologie

men intellectuale iugiter ad infima
cōsiderāda demergitur grossescit ⁊
crassescit quodāmō ineptumq̄ red-
dit̄ superiora q̄uis lucidiora cōspi-
cere. **S**ed neq̄ lumē veritatis acci-
piunt isti nisi circūuolutū sit quodā
veluti caligine translationis huma-
ne. **M**onach⁹ **E**xperimur ito sepe
quod dicitis. **S**ed quid p̄inde faci-
endū sit insinua. **M**oluer. **M**o-
nēdi sūt ab ingressu studij non ita fi-
gere solā in cōstitutionibus suis reti-
nendis memoriā vt plurimū mos
est q̄n exerceāt intellectū rōnem q̄
cōsulāt ex q̄bus p̄ncipijs vel moralib⁹
vel theologicis originē h̄mōi
cōstitutiones. **I**ta enim fiet vt collu-
strent̄ luie p̄moz p̄ncipioz q̄ si vl-
nolūt vel neq̄unt credāt illustratis
Recogitēt insup̄ p̄stantiā hūane
cōditionis q̄ ad hoc cōdita est vt to-
tū sensibile mundū q̄ p̄ sensuū por-
tas ingredi imprimēdo spēs suas
atq̄ simulacra reducāt in primū p̄n-
cipiū deū cū quodā simplicitate
et puritate. **I**ta p̄cedens a deo mū-
dus fit eo cōtinue vtilior i suis par-
tibus q̄ longinq̄oz put in elemētis
vidē est ⁊ in solis lumie. **R**ursus at̄
reddit̄ spūalior magis ac magi. p̄-
opationē intellect⁹ agentis in fan-
tasmata corpalia. **E**x q̄b⁹ elicit sua
virtute spēs intelligibiles simplices
et incorpeas. **E**t sic natū ex carne
sensuuz caro erat suo mō sic q̄d na-
scit̄ ex intelligibili spū spūs ē. **D**e deo
q̄dē vt nō dubitauerit ap̄ls dicere
Qui adheret deo vn⁹ spūs ē cū eo

Prof
fret operari
elevatos the
go theologia
negatione
nem veruz q
ad agendum
runtus in infir
cendere. **D**ico
di ad p̄ncipios
cipium heret
fionum r̄f̄mō
plo aduolūti
dus ambulans
q̄ p̄f̄ctus erit
p̄ctione veritab
in h̄mōi theologi
ritā iuricabo
doctores ex q̄
les decretaz q̄
Raros effert
sā scire videtur
si tolerat labor
etas vel ingent
teperat. **C**onit
q̄r ālla vidēs
omptat saram
vidēt. **R**achel
p̄fectis oculis
do metocus lo
nem cū le m̄mo
at honorat. **E**l
rio d̄ne sine sub
quī fuerat obe
dis vtilitate
morale negotiū
quia nō satis est
sic ⁊ quid redum
tradē ieo p̄ricul
q̄ variabiles sunt

Hec operatio precipue spectat ad eleuatos theologos exercitantes se ad theologiam mysticā que per ab negationem tendit in simplicitate/nem. veruz quando veniendum est ad agibilem tractationē oportet rursus in inferiora respicienda descendere. Alioquin falleretur isti modi ad primos cōtrario si lumini pncipiorum hererent adeo q̄ conclusionum visionem omitterent exemplo astrologi cadentis in foueam dum ambulans respicit astra. **Deniqz** perfectus erit qui studiosa circūspēctione versabitur in vtroqz. hunc iuristā theologū et cuz theologo iuristā iudicabo. **Quales** fuerit primi doctores ex quoz sentētijs decretales decretaqz opacte sūt. **Monach⁹** Raros affert etas nostra tales causā scire desidero. **Voluerit** **Pau-** ei tolerāt laborē studiū in multis vel etas vel ingenium vel sūptus non suppetūt. **Suenit** p̄terea q̄ mystica atgar ācilla vidēs se peperisse habet contemptui saram dnām quā sterilem existimat. **Rachel** insup fortassz limpidos hñs oculos irridet aliquando mordacius sororis lye lippitudinem cū se mutuo iure sorozio suent at honozare. ipam q̄qz agar imperio dnē sue subīci dicitatisqz p̄ eā equū fuerat obedire. **Subinde** p̄pēdis difficultatē infinitaz quā habet morale negociū dum prosequi q̄rit quia nō satis est intelligere q̄d verū sit ⁊ quid rectum sicut cadit sub arte tradē sed particulares circūstācias q̄ variables sunt neqz sub arte neqz

sub doctrina veniūt. **Circumspicere** necesse est statum in primis reipublice cum moribus eam regētū si iuxta cōsiliū soceri moysi sint viri potentes timētes deū in quibus sit veritas ⁊ qui oderint auariciā neqz sit apud eos psonaruz acceptio nec inconstantia neqz deprauatum cōsiliū. **Alioquin** non erit ab eis iudicium rectum q̄tūcūqz fuerit postulatuz nisi p̄uiderit ex alto deus qui p̄ pueros p̄ iūqs p̄ bruta p̄ dēones sepi⁹ exercuit iudicia iusta. **Qua i rethobias** ore diuino locutus est duz filio iussit cōsiliū semper a paciēte perquirere omni tempore b̄fide deum et pete ab eo vt vias tuas dirigat ⁊ omnia cōsilia tua in ipso permaneant. **Que** sint autem cōsilia dei aperuit psalmista loquens ei. **Cōsiliū** meum iustificationes tue non ita tamē vt humanum cōsiliū deseratur quod vtrique debet existimari diuinum si rite humiliter si deuote si obedienter fuerit inquisitum. **Quale** zelus feruidus et omnis generaliter passio vehemens solet nec petere nec petito vel ingesto credere. **Moach⁹** **Omittam⁹** deiceps ea loq̄ q̄ sub eruditōe doctrinali nō v̄iunt neque enim moralis certitudo quantū ex dictis colligo potest sub vna r̄gula tradi que sufficiat in omni casu cōscientiam agētis reddere securam se non deliquisse quod ex euentu rerum perpendi sepius solet. **Voluerit** **Propterea** cōstitute sūt in figura. **Tres** ciuitates refugij fides spes et caritas continentes.

Libri quarti de

lauacrum penitentie et emundatis
asilū quatin⁹ pax turbata p ea q̄
se fecisse formidat hō reformet q̄
pax qualis obseruāda sit intellige

Quartū metrum quarti

Plura pax sumi mun⁹ optimū
Te voluntati sit bona tm̄
Nunci⁹ defert miss⁹ ab alto
Nam male menti qualis erit pax
Sternit lecto sorde repleto
Complet et spinis se vicioꝝ
Qualiū turba dilacerat
Tractat nūc istuc rursus et illuc
Dissidet secū se q̄ remordet
Viribus vanis omnipotentī
Stulta guerrā dat moze gigantū
Pugnat econtra quodq̄ creatū
Ius sui regis sedulo seruans
Si placet fiat vera tibi pax
Ordinatus sit primit⁹ omnis
Motus affect⁹ nec vagus erret
Queritans extra posse quieto
Se frui mundo qd̄ nequit esse
Paucā ptemptet non alienis
Litibus se det sed nec habenas
Sensibus laxet semp anhelet
Legis eterne iussa tenere
Litteris sacris assiduus sit
Quippe dat pacē zelus eaz
Pacis eterne pign⁹ ⁊ arram

Prosa. v. ⁊ vltima li. iij

Monachus

Adueniat oro pax ista nob̄
Quero nondū satis. explū

consolatione theologie

cuisi que sit apud peregrinum no/
stz consolatio specialis delinens
eū in tam ofusibili rerū tempestate
qualē in florentissimo nup francie
regno. nominatim in celeberrima
parisiensi ciuitate otigisse nō prius
ignorat et nos intuemur. **Volu**
cer. **A**ccipe sup istis doctrinam
theologie celitus immisse quā de in
ceps nō me loqui putato. **Conque**
rens o homo q̄ etate tua multi de/
pereūt qd̄ queso nouū accidit? ha/
bet etas omnis mortuos suos q̄/
tidie recipit terra mille modis hūa
nū genus hos pestis. illos fames.
alios gladius. multos naufragia
morbi. incendia voragines absu/
munt. quippe terra sunt et in terraz
reuertunt. **Menticharis** o neq̄ dū
Sue dicenti **Ne** forte moriamur.
subintulisti. nequaq̄. omnes ex tunc
capitali supplicio adiudicati sūt. **Mil**
refert q̄s prior. quis posterior secu/
ri mortis feriat. vnū dabo tibi qd̄
iure ofiteat esse timendū q̄ merito
vel demerito vita iam iam citissime
desitura finiat apud iudicē deum.
Scio mecū fateberis. interrogo te
respondeat existimatio tua **Mortu**
os quos immatura violenta q̄ ne/
ce desles ereptos aut iusta causa
perdidit aut iniusta? si iusta. cur in/
culpās iustitiā? **Cur** non letaris la/
uans manus tuas in sanguine pec/
catoris? **Si** iniusta. vide si sobrium
est eos plangere quos pro iustitia
morientes beatos xp̄us appellat?

Sed dices potuerat iniusti viuendo corrigi. iusti vero plus ad sua aliorumque salutez superstites iustificari. **Quid si sordidus sordidus adhuc si sue damnationis assidue penas aurifset. Iustus vero ut sepe fit excidisset a iusticia? Patet lati ista deductio. nonne varij se euertit belli. Et nunc istum nunc illum sumit gladii ut non gloriatur accinctus ut disincit quoniam non est fortium bellum dicit Ecclesiastes. Sed ad altiora ascendere nostre rationes volunt quod nihil casuale. nihil fortuitum tradunt deo. cuius consilia super filios hominum humana curiositas comprehendere per singula non presumat. Attingam tamen aliquam quoniam ex prophetis et historicis libris nostris fas est colligere. Destruerunt assyrii idolatre quod deus sine deo iherusalem sanctam civitatem cum populo. Quid per Isaiam dicit dominus audi. Ne assur virga furoris mei et baculus. ipse est in manu eorum mea indignatio. Sequitur. Ipse autem non sic arbitrabitur. et cor eius non ita estimabit. sed ad sterendum erit cor eius. Ecce quod deus malos de populo suo inter quos non dubium fuisse quosdam innocentes voluit per lege deteriores affligere quales appellat verbum furoris sui quibus obsequio deo blasphemum non credent. quod si tale aliquid operatur est motus deus quod prater hanc vitam et mortem. in cuius conspectu non iustificabitur ois viuens. Nonne frequenter in regimine reipublice cupiditas se putat caritate? cum hec commune bonum. illa proprium modum sperat iniquitatem. Esto sit charitas quod si non adhibuit per sui suorumque custodia contra perditiosas**

insidias cautelam quam humana potest et exigit industria. Quid si bellarent aduersus infideles et aduersus externos sui regis hostes et occubissent. felices eos in altera vita. nonne iudicantes nec morte turpi furtos? Quod si patet tamen respicis vitam terreat apostolus. si in hac vita tamen spantes sumus miserabiliores sumus omnibus hominibus. Quis propterea non uit. si ascendit in aures domini sabaoth clamor flagitiorum scelearum et abominationum quibus vel plus vel retores et nobiles vel utriusque forsitan peccauerunt quos tradidit deus non in manus infidelium ut alias plerumque quoniam per wandalos et gothos et hunos. aliquando per alios nominatum propter spurcissimam carnis corruptionem ut aliquando reuelatio dicit. Exposuit suos motus deus cladibus bellicorum civilium ubi tumultuatur populus contra nobiles imo sine lege sine ordine nobiles inter se cum dissecatione mutua populoz se destruit. Punit crede mihi deus occultiora sepe delicta per flagella patetia. illa etiam quod per contritum cor et humiliatum deleta prodeus fuerunt quo ad culpam repetit pena. Hinc fit ut aliquando partialiter bene viuentes aliquando comprehendat afflictio et per paruo sicut putat delicto nouo gradior punitio subsequatur quod admodum cernere est in corporis egritudinibus quod ad occasionem facile oriri videntur et reciduum pati. Sed da nullum neque motus neque antea precessisse demeritum virtutis vel exerceat ad meritum vel ad proprium coronat. Adde quod mutat deus ut placet regna de genere in genere propter iniustitias

Libri quarti de

et varios dolos Nabugodonosor
mēte captus testis ē / testis troya / te/
stis rhoma. testis daniel de dissipa
tione monarchiarū quatuor pncipa/
liū. **H**abz em̄ quilibet res in terris
quandā sue duratōis periodū atz
vicissitudini subiecta ē. sit hō. sit do
m⁹. sit ciuitas. sit regnū. sit impium.
Mutauit p̄tēa dñs sacerdotiū He/
ly iuxta reuelationē Samueli factā
Cui⁹ gen⁹ saul extirpauit cū ciuita
te sacerdotū in ore gladij viros et
mulieres. paruulos et lactētes. **U**bi
p̄cor arte de vigilāter. **E**st em̄ p̄posi
to res accommoda. vide quis occa
sionē p̄stiterit. primā neci crudelissi
me sacerdotū ac viroz vestitorum
ephor lineo cuz mulierib⁹ et paru
ulis et lactētib⁹ et p̄sus innocuis
cū horrenda demolitione ciuitatis
Nōne legis q̄ declinauerat dauid
ad achimelech sacerdotē sūperat i
necitate famis panes scōs cū gla
dio goliath neuter istic culpabilis.
Et de dauid testis **I**hs i euāgelio
Licet vsus sit bona mēte reuerse me
morās execut⁹ est. **N**ihilomin⁹ saul
irritat⁹ mala volūtate destructionē
quā dei volūtate optia se facturaz
p̄dixerat. **C**anit in psalmis de deo
Cōuertit cor eozū. nō dubiū egyptiozū
vt odiret p̄p̄m suū et dolum
faceret in seruos ei⁹. **C**ōuertit intel
lige qz matēiā odij et doli ministrā
uit in multiplicatōe hebreozū et in
miraculozū p̄ Moysen ostensione
Quocirca facile patz esse fallax ar
gumētū. **P**rouenerūt ex isti⁹ opatō
ne scādala. mortes. mala qz sine nu/

cōsolatione theologice

mero. **E**git ergo talis culpabiliter.
nihil enī tā bonū q̄ neq̄tia puerio
rū nequeat abuti. **S**erplū in p̄resta
tōe fidei p̄ martires claret. **E**t p̄ in
p̄dicatione xpi q̄ nō venit pacē mit
tē in terrā s̄ gladiū. **C**ui⁹ est vtiqz
dñ⁹ tot innocētes p̄ herodē dedit
neci. **C**astigat p̄ filiū. medic⁹ egro
tū. ipi se p̄imūt. nunq̄o aget p̄ sup
filio. medic⁹ sup egroto p̄niam. q̄a
mortis occasione dedit vū. s̄ nō
puto. **N**otaueris et i p̄nti re quēad
modū pugnauerūt filij israhel trib⁹
vscib⁹ otra beniamin ob vindictā
pessimi sceleris in vxore leuite. **C**ā
iusta erat q̄ fortasse miraberis.
dederat de assēsū pugnātib⁹. **V**icti
s̄ p̄mo et iterū sc̄do vsqz ad inter
necionē quāq̄ginta miliū pugnatoz
ex israhel. **T**ertia pugna dedit eis
purgatis et hūiliatis victoriā vsqz
ad om̄imodā pene deletionē ben
iamitice trib⁹. **N**ō discurrā p̄ plima.
scrutāti q̄ppe sc̄pturas meas occur
rūt talia copiose q̄z lectio viuax ē
et q̄i malle⁹ cōterēs petras. **C**ōsola
tōez deniqz faciēs otra mortaliū
calus inopinatos et q̄ iusta dei bo
nitate vident⁹ indigni. **S**i vidēt ait
Sciastes calūnias egenozū ⁊ vio
lētā iudicia et subuerti iustitiā in p̄
uincia. nō mireris sup hoc negotio
qm̄ excelso excelsoz ali⁹ ē. **E**t insup
vniuerse t̄re rex impat hūiētī. ⁊ ita
imperat vt seruiāt sibi ec̄ nesciētes
ec̄ repugnātes ⁊ odiētes vt demon
es. **N**is nullū ex amicis p̄dē. vis
eos possidē tranquille. oēs in deo
dilexeris suam vitā. suam gloriā.

suas diuitias in eo reconditas ha-
 be. utiq; sicut nō perdit de? sic ami-
 cos cū sua vita gloria diuitijs sp &
 vbiq; possidebis. **Ceterū nemo de/**
 sperauerit de te ihu bone qm cū ira-
 tus fueris misericordie recordabe-
 ris. **Tu post tempestatē tranquillā**
facis. Tu republicā p varias agi/
tatōs purificāte scis. velut ex adōe
mutua elemētoꝝ nobilioꝝ gignis
mixta. Apud te sunt innumerabiles
modi purgatōis et saluatōis elcō-
rū vn? p ignomiā mortis q liber-
rat etiā a purgatoꝝ supplicijs. ali-
us p ablationē totalē tpaliū cum
corpe vn laq; s. oterit omniū debi-
toꝝ. qz fortassis alio mō non erat
bñ possibilis solutio. Alij forsitan
egerūt tepide negligentē cāz vel iu-
stitie publice vel legis dīne aut cir-
cūstātiās culpabiles habuit sua p-
secutio. oia mors abolere potuit eo
efficaci? quo stumeli? illata est ca-
rui qz sepulcro. Talia q; oia dinu-
meret? Audebo sublimi? vocē attol-
lē plenā solatōis sancte. Itaq; de-
solationū omniū q; furor hostilis
opatus est. put cōqueris interrogo
q; lis assignat cā? Si libido dñandi
regēdi q; si vindictē zel? effer? si di-
uitiaz vel opū execrando a fames. si
tituli fortassis aliq; nō min? scelerati
sacrilegi nefandi q; felices oro nō-
ne sūt q; xtuosis animis obfistē co-
nati sūt q; quis in oculis hōim supā-
ti. Auctozes xō tāto infelicioēs qn-
to nihil infelici? impunita licētia et
psperitate peccatiū qualiū misere-

aris velim p sua cōuersione salute
 qz deprecans. **Q; si cā iuxta q̄runda**
impudētia (q; se de p̄tinacia dānat
) assignet defēssio catholice v̄itatis.
vitia q̄rens et errores corrigē. et h̄
corā iudice legitimo nūc ordinario
nūc sup̄mo q̄o infidentē affirmauer-
rim btōs esse mortuos q; p lege di-
sui certauerint vsq; ad mortē exem-
plo tot martiz? Quid stupes. quid
me respicis? nolito mirari si h̄z q̄ti-
die martyres suos mūd? si caro si
diabol? cur nō habeat suos xp̄us?
Hinc ap̄ls. Optet hereses esse vt q;
p̄bati sūt manifesti sūt Quo ma-
nifesti? plane i bonū si legē dei defē-
derint strēnue. sed p̄sus in malū si
vel maligne impugnaverint aut im-
pugnātib? fauerint impudentē sb̄do
le nequē subuertēdo vel negādo iu-
stitiā. Tales dixeris scād aloꝝ cām
oim q̄lē egerūt i alios p̄sequentes
aliq; vsq; ad coronā martyrij. Quo
pacto inq; es? Rñdeo nonne marty-
riū cā fuit vt p x̄po. p v̄itate. p iu-
stitiā. p vicioꝝ redargutiōe mors
vndecūq; tolerat? Attēde q; causa
reddiderit ip̄m Abel p̄mū martyre
i lege nature. Hec nimirū q; i odiū
iustitie religiose qua sacrificiū obtu-
lerat deo placabile Cayn frater eū
nihil tale cogitantez egredientē in
agrū insidiose pemit. Aides q; pa-
cto fit aliq; martyꝝ ec̄ dū ignorat
Omitto de septē fr̄ib? machabeis
in lege scripta qui nō ob aliam cau-
saz q; ne legē in porcine carnis esu
violarent atrocissime necati sunt.

Libri quarti

Non loquar de Johanne baptista
q̄ legis vtriusq; moysi et xpi limes
quidā fuit. cui⁹ martyriū aliaz non
inuenit causam habuisse nisi reor-
gationē publici incestus. **Thomas**
cātuariensis ob defensionē ecclesia-
stice libertatis **Leodogarius** ob ze-
lum dom⁹ francie contra **Obroynū**
Agathes agnes et lucia ppter fidē
castitatis gloriose celebrant mar-
tyrio. Et ita de plurimis quorum
exemplis perspicuū fit omnē homi-
nem qui perimit odio iustitie et v̄i-
taris. dū sectat illā psequit aut de-
fendit insignit apud deū vero titu-
lo martyrii qualecūq; fuerit apud
homines iudiciū. Quid si plus ali-
quid addiderim. **Innocētes** q̄dem
occisos cōsidero quos esse marty-
res nullus qui fidem habet ecclesie
dubitauit. Sed que ratio martyrii:
nunquid alia dabit q̄ odium xpi
ex ambitione regnandi pueniens?
Ubi rursus colligitur hec regula.
q̄ infantes aut pueri quāto magis
pueriores quos in odiū xpianoz
seu xpi vel sue legis perimūt infide-
les iudei saraceni vel pagani aut
aliqui nomine ten⁹ xpiani heretican-
tes apostate q̄ facti aut in tyranni-
dis rabiem versi tales martyrio co-
ronant etiā mortis timidi. p̄cipue
si nō alius criminis obex inest actu
Ih̄ec infideant animo tuo si absq; fi-
dione meus es discipulus. **Hec** mē-
tis p̄turbationes radicē euellant
qm̄ altior. securior. salubrior. fligior

prosa quinta

fiōz. et glorioz nō est altera cōso-
latio ad quā p̄chere possit doctri-
na mee legis q̄ martyrii tolerātia.
p̄ quod delect in pprio sanguine q̄li-
bet culpa simul et pena vt p̄tin⁹ ho-
mo liber et expedit⁹ euolet in celoz
vbi statū habeat omnīu benozum
aggregatione perfectū. **Voluer.**
Adenus o monache theologia
locuta sit. nos ex sua nostra q̄ col-
locutione breuiter epilogantes su-
mam⁹ hoc opendiosū in om̄i tribu-
latione solamen vt toto corde suspi-
remus leuantes oculos in celum ⁊
dicentes. **Deus** est pater misericor-
diarum et totius solationis in cui-
us miseratione sperandū est. cuius
se voluntati p̄formandū est. a quo
est virtus patientie. in quo est sere-
natio p̄scientie. **Nos** interim trahē-
re conemur in affēm quod sub qua-
triduo disseruim⁹ p̄ intellectum. **Monach⁹.**
Fiat ita precor ⁊ par-
dei que exuperat omnē sensū corda
et intelligentias n̄as custodiat in
charitate dei et patientia xpi vt p̄
patientia et solationē scripturaz
spem habeam⁹. **Amen**

Explicit tractatus de solatiōe
theologie venerabilis p̄fis ⁊ mgr̄i
Johis Berson cancellarij parisen-
sis p̄fessoris in sacra pagina crimi-